

## Tiilipiipun purkamislupa, Mäntän Energia Oy

Kaupunkikehityslautakunta 18.11.2025

675/10.03.00/2025

Mäntän Energia Oy on hakenut purkulupaa 1935 rakennetun tiilipiipun purkamiseksi. Vanhan 112 metriä korkean tiilipiipun viereen on rakennettu 2017 uusi 80 metriä korkea voimalaitospiippu ja vanha piippu on jäänyt pois käytöstä. Uudemman piipun savukaasut tiivistyvät vanhan piipun yläosaan ja nopeuttavat kylmillään olevan piipun rappeutumista. Irtoilevat tiilenkappaleet luovat turvallisuusuhan alueelle.

Piipun kuntoa on selvitetty tarkastuksin 2018, 2022 ja 2024. Tiivistyvien savukaasujen aiheuttaman rappeutumisen lisäksi piipussa on halkeamat linjalla 1 ja 3. Vuonna 2018 linjan 1 halkeama oli n. 14 metriä. Vuonna 2022 halkeaman pituus oli jo 17 metriä. Linjan 3 halkeama oli vuonna 2018 myös 14 metriä, mutta vuonna 2022 jo 24 metriä sekä kooltaan jo sellainen, että sormet voisi työntää siihen. Vuoden 2024 tarkastuksessa molemmat halkeamat piipun ulkopuolella ulottuivat alhaalta piipun huipulle saakka. Sisäpuolella halkeamat olivat n. 30 metriä korosta +30.00 – +60.00 saakka. Vuoden 2024 tarkastuksen johtopäätöksissä kerrotaan, että halkeamat aiheuttavat lisäjännitystä teräsvanteille, jotka pitävät tiilipiipun rakennetta muodossaan. Teräsvanteet ovat tasaisen pintaruosteen peitossa, mutta niistä ei tehty vuoden 2022 tarkastuksessa havaintoja rakennevioista. Uusimmassa lausunnossa todetaan korroosion heikentävän teräsvanteiden lujuutta vuosi vuodelta, vaikka teräsvanteet vielä vaikuttaisivat silmämääräisesti ehjiltä.

Lupaa purkamiselle on haettu myös vuonna 2019 ja silloinen tekninen lautakunta on päättänyt myöntää purkamisluvan. Luvasta valitettiin hallinto-oikeuteen, joka kumosi purkamisluvan ja esitti, että piipun suojelukysymys tulee ratkaista asemakaavalla. Päätöksen myötä käynnistettiin yleis- ja asemakaavamuutokset, joista yleiskaava on tullut voimaan vuonna 2024. Asemakaavamuutos on ollut luonnoksena nähtävillä alkuvuodesta 2025. Kaavamuutoksen ehdotuvaiheen valmistelu on vielä kesken, mutta piipun alati heikkenevän kunnon ja kasvavan turvallisuusuhan vuoksi on nähty tarpeelliseksi hakea purkamislupaa ennen kaavamuutoksen valmistumista.

Piippu sijaitsee Mäntän tehdasalueen valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön alueella (RKY). Tehdaskokonaisuus pitää sisällään useita arvokkaita rakennetun kulttuuriperinnön kohteita mukaan lukien vanha tiilipiippu. Piippu on merkittävä osa alueen kulttuurimaisemaa ja arvokas osa rakennettua kulttuuriympäristöä. Purkamisen myötä menetetään pysyvästi arvokasta rakennettua kulttuuriperintöä. Lisäksi maisema muuttuu oleellisesti, sillä piippu on mm. näkynyt pitkälle Keurusselän suuntaan toimien eräänlaisena kiintopisteenä.

Pirkanmaan ELY-keskus ja Pirkanmaan maakuntamuseo ovat antaneet lausunnot koskien purkamislupaa. Kummatkin esittävät lausunnoissaan, että piipun suojelu olisi luontevinta tutkia asemakaavalla ja valmistelumateriaalista ei käy ilmi onko piipun vakaus vaarantunut. Kumpikaan ei puolla purkamislupaa. Kaupunkisuunnittelu- ja lupapalveluiden näkemys on, että selvitysten mukaan on ilmeistä, että teräsvanteiden pettäessä myös piipun vakaus vaarantuu. Korjausvaade nähdään myös kohtuuttomana suhteessa siihen, että käyttämättä jäänyt tiilipiippu on vaarassa rapautua edelleen. Mittavalla korjauksella saataisiin muutama vuosi lisää, mutta ei voida taata piipun säilymistä pitkällä aikavälillä.

Lausunnoissa on viitattu mm. RakL 56 §:ään, jossa purkamisluvan edellytyksistä määrätään, että alueella, jolla kaava on vanhempi kuin 13 vuotta, rakennuksen purkaminen ei saa aiheuttaa haittaa kaavoitukselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle eikä vaikeuttaa rakennetun ympäristön suojelemista koskevien tavoitteiden saavuttamista. Kaupunkisuunnittelu- ja lupapalveluiden näkemys on, että purkamisluvalla ei vaikeuteta edellä mainittuja, sillä piipun suojelematta jättäminen on asemakaavamuutoksen luonnosvaiheessa tutkittu ja siitä saatujen lausuntojen perusteella on katsottava, että ilmi ei ole tullut sellaisia seikkoja, joiden perusteella kaavaluonnoksessa esitettyä ratkaisua muutettaisiin. Kaavaluonnoksesta ei saatu mielipiteitä eikä selvityksistä ilmennyt muutokseen johtavia tietoja. Metsä Tissue Oyj ja Mäntän Energia Oy toivat omassa lausunnossaan ilmi tarpeen piipun purkamiselle, jotta tehdasalueita voidaan käyttää ja kehittää turvallisesti. Purkaminen on lausunnon mukaan välttämätöntä tuotannollisen toiminnan ylläpitämiseksi.

Purkulupahakemukseen saatujen lausuntojen jälkeen on hakemukseen lisätty purkamissuunnitelma. Suunnitelmassa esitetään, että piippu puretaan kokonaan.

Vaihtoehtona olisi esittää piipun osittaista säilyttämistä, mutta kaupunkisuunnittelu- ja lupapalveluiden näkemyksen mukaan piippua pitäisi lyhentää merkittävästi, alle 80 metriin, jotta tiivistyvä vesihöyry ei aiheuttaisi rapautumista. Näin paljon lyhennettäessä piippu menettäisi merkittävässä määrin tunnistettavuuttaan ja asemaansa sekä kaupunkikuvassa että maisemassa. On muistettava, että piippu on halki myös alaosaan ja rakenteen paino vaikkakin kevennettyinä, rasittaisi teräsvanteita edelleen. Piippu sijaitsee käytössä olevan ja edelleen kehittyvän tehdasalueen ytimessä, jossa on tärkeää huolehtia alueen turvallisuudesta ja toimivuudesta. Edellä mainittujen vuoksi katsotaan, että piipun purkaminen kokonaisuudessaan on perusteltua.

Kierrätettävissä olevat osat tulee hyödyntää esimerkiksi suojeltujen punatiilisten piippujen kunnossapidossa. Purettavan tiilipiipun osien käyttöä myös esimerkiksi ympäristötaideteoksessa voidaan tutkia.

### **Tiivistetysti:**

Hakija on teettänyt tiilipiipun kunnosta useita selvityksiä ja lausuntoja vuosina 2019 - 2025.

Uusi savukaasupesurin teräspiippupiippu valmistui 2017 vanhan tiilipiipun viereen ja aiheuttaa tietyissä sääolosuhteissa kosteuden tiivistymistä vanhan tiilipiipun ulkopintaan ja sen teräsrakenteisiin muodostaen jäätä ja jääpuikkoja rapauttaen käytöstä poistunutta tiilipiippua.

Piipun ulkopinnassa on vaurioita, lohjenneita tiiliä ja laastia, sekä useita pystysuuntaisia halkeamia. Osa halkeamista kulkee piipun juurelta sen huipulle saakka. Myös sisäpinnan alaosassa on kaksi merkittävää pystysuuntaista halkeamaa.

Teräsvanteiden kuntoa ja väsymistä ei ole selvitetty.

Raporttien perusteella voi todeta tiilipiipun kunnan heikentyneen merkittävästi ja se on tällä hetkellä turvallisuusriski tehdasalueella ja sen ympäristössä. Kustannustehokasta ja oleellisesti tiilipiipun ikää jatkavaa korjausmenetelmää ei ole.

Turvallisuuden varmistamiseksi vanha tiilipiippu tulisi purkaa viipymättä.

Valmistelu ja lisätiedot:

kaupunkisuunnittelupäällikkö Pinja Ahola

pinja.ahola(at)taidekuapunki.fi, puh. 044 035 4320

rakennustarkastaja Markku Takala

markku.takala(at)taidekuapunki.fi, puh. 044 428 8229

Esittelijä

Kaupunkikehitysjohdaja Jari Ihainen

Päätösesitys

Kaupunkikehityslautakunta päättää myöntää purkamisluvan ja valtuuttaa rakennustarkastajan tekemään lupapäätöksen ja määräämään siihen tarvittavat katselmukset, liitteet ja muut määräykset.

Päätös